

iflg. forfatteren. Hvad er nu »sandheden« om Villadsen? spørger man sig om som ikke-ekspert inden for området. Man får snarest det indtryk, at Villadsens »stillingsbeskrivelse« bevidst eller ubevidst har været diffust formuleret, som udtryk for en slags kompromis mellem de implicerede organisationer, at Villadsen med andre ord har haft et vist fortolkningsmæssigt spillerum, og at forfatterens karakteristik af Villadsen som manglende »smidighed« måske er uretfærdig. Mere rammende forekommer forfatterens bemærkning om at »Villadsens betingelser i det organisationspolitiske spil kunne forekomme umulige«. Men begge karakteristiker står der altså side om side! – Det altovervejende indtryk er dog, at der er tale om en sober, velovervejende og veldokumenteret samtidshistorisk analyse. Som bidrag til organisationsteoretisk forskning generelt må bogen karakteriseres som et værk, der først og fremmest afgiver grundlag for teori- og hypotesedannelser på et højere abstraktionsniveau. Ofte kan man møde sådanne, der mere eller mindre synes blottet for jordforbindelse. Bukstis bog afgiver empirisk udgangsmateriale, og burde som sagt suppleres med studier af samme lodighed inden for andre områder af den danske organisationsverden. I begge henseender – som samtidshistorisk analyse og som organisationsteoretisk studie – betegner bogen en nyttig landvinding.

Henning Bregnsbo

Søren Ryge Petersen: Dansk eller tysk? En undersøgelse af sprogforholdene i en flersproget sydslesvigsk kommune 1973. Udgivet af Studieafdelingen ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig, Flensborg, 1975. 132 s.

Siden Paul Selks arbejde fra 1937, Die sprachlichen Verhältnisse im deutsch-dänischen Sprachgebiet südlich der Grenze, og Christian Stenz's undersøgelse af Det danske Sprogs Stilling i Mellemslesvig i 1946 (i Sønderjyske Arbøger 1947) har interessen nogle gange været vendt mod den sproglige udvikling, der siden afslutningen af anden verdenskrig er foregået umiddelbart syd for vor landegrænse. Et af disse er Søren Ryge Petersens specialeafhandling under Institut for nordisk sprog og litteratur ved Århus Universitet.

Forfatteren er opvokset i den lille landsby Agtrup (Achtrup) syd for Tønder som søn af en efter 1945 tilflyttet dansk lærer, og han har således haft det stedlige sprogproblem på allernærmeste hold. Forsynet med et udførligt spørgeskema har han interviewet 17 personer på dansk, 175 på sønderjysk, 146 på plattysk og 506 personer på højtysk, og det svarer til over 90 % af den pågældende kommunes indbyggere. Spørgeskemaerne med ikke færre end 21.550 enkeltoplysninger er gennemarbejdet ved hjælp af EDB, og hvad er så resultatet blevet?

En række præcise talstørrelser for en sproglig udvikling, som ikke var ukendt i forvejen, men, hvor man før har måttet nøjes med at antyde den sproglige udvikling, er der nu bragt et håndfast materiale til belysning af denne. Det er den typiske tendens i disse egne sprogudvikling, som her findes udtrykt i tørre tal. Takket være skole, aviser og vel ikke mindst radio og TV rykker det højtyske sprog frem på bekostning af dialekterne. Plattysk holder sig bedst, hvorimod sønderjysk og frisisk er klart på retur. Det rigsdanske sprogs gevinst er yderst ringe, men kendskabet til det danske rigsmål er her som andetsteds i Sydslesvig blevet mere udbredt.

Det må betones, at undersøgelsen ikke er blevet til som et historisk arbejde. Der er tale om en situationsskildring inden for en enkelt landsbys område, krydret med adskillige anekdotiske indslag, men uden forsøg på at give en historisk baggrund for den sproglige udvikling på dette sted.

H. V. Gregersen